

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри ФМтаФР
Баранова В.Г.
“ ” 2019 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 “Фінанси і кредит”**

за темою:

«Автостраховання: проблеми та перспективи розвитку в Україні»

Виконавець:
студентка факультету фінансів та банківської
справи

Оніщенко Діана Вікторівна

/підпис/

Науковий керівник:
старший викладач

Бондаренко Павло Валерійович

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	6
1.1. Необхідність, економічна сутність та розвиток автострахування.....	6
1.2. Сучасний стан автострахування на ринку страхових послуг України.....	13
1.3. Державне регулювання автострахування в Україні	17
РОЗДІЛ 2 ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ РИНКУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ»	24
2.1. Характеристика та огляд видів страхових послуг автотранспортних засобів в СК «Арсенал Страхування»	24
2.2. Аналіз динаміки розвитку видів автострахування в СК «Арсенал Страхування»	44
2.3. Економіко-математичне моделювання оцінки СК «Арсенал Страхування»	52
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ АВТОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	56
3.1. Зарубіжний досвід розвинутих країн щодо розвитку галузі автострахування	56
3.2 Проблеми і пропозиції щодо поліпшення стану на ринку автострахування в Україні	65
3.3. Напрями підвищення ефективності страхової діяльності в ринковому середовищі у СК «Арсенал Страхування».....	70
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах сьогодення страхування автотранспортних засобів займає надзвичайно важливе місце. У зв'язку з розвитком виробництва автомашин і розповсюдженням автомобільного транспорту у всьому світі виникла необхідність в страхуванні засобів транспорту.

Реформування системи економічних відносин, трансформаційні зрушення та соціальні перетворення, що сьогодні відбуваються в Україні, надають особливої ваги розв'язанню проблем страхового захисту суспільства, страхового відшкодування в транспортній системі, які спонукають до пошуку дієвих методів, механізмів регулювання на страховому ринку, ресурсів страховиків і страхувальників та їх ефективного використання під час реалізації страхових випадків, які виникають внаслідок дорожньо-транспортних пригод.

На українському страховому ринку страхування автотранспортних засобів почало активно формуватися лише в останні роки, однак його розвиток не можна визнати послідовним і динамічним. Це пояснюється, насамперед, як нестабільною соціально-економічною ситуацією, так і наслідком культурно-історичних традицій українського суспільства. Звідси зрозуміло, що виняткової актуальності набувають питання розбудови та розвитку страхування автотранспортних засобів, які потребують наукового осмислення та практичного вирішення.

У сучасних ринкових умовах страхування наземного транспорту займає найбільшу частку у структурі страхового ринку України як за обсягом страхових премій, так і за сумою страхових виплат, а, отже, його стан значно впливає на загальний розвиток ринку страхування в державі. Також для багатьох страхових компаній це є досить прибутковим видом страхування, що зумовлює необхідність детального аналізу та виокремлення основних проблем та загроз, що можуть вплинути на його розвиток, з метою подальшого їх

усунення.

Метою даної роботи є вивчення сутності та економічної необхідності страхування автотранспортних засобів, його значення на вітчизняному страховому ринку, окреслення основних проблем, шляхів їх подолання, а також визначення способів вдосконалення страхування автотранспортних засобів на основі світового досвіду.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі **завдання:**

- 1) розглянути необхідність, економічна сутність та розвиток автострахування;
- 2) визначити сучасний стан автострахування на ринку страхових послуг України;
- 3) з'ясувати державне регулювання автострахування в Україні;
- 4) охарактеризувати види страхових послуг автотранспортних засобів в СК «Арсенал Страхування»;
- 5) провести аналіз динаміки розвитку видів автострахування в СК «Арсенал Страхування»;
- 6) оцінити динаміку показників діяльності СК «Арсенал Страхування»;
- 7) розглянути зарубіжний досвід розвинутих країн щодо розвитку галузі автострахування;
- 8) визначити проблеми та надати пропозиції щодо поліпшення стану на ринку автострахування в Україні;
- 9) обґрунтувати напрями підвищення ефективності страхової діяльності в ринковому середовищі у СК «Арсенал Страхування».

Об'єктом дослідження даної роботи є процес страхування на ринку автострахування в Україні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів страхування в Україні на прикладі СК «Арсенал Страхування», його розвиток і перспективи.

Методи дослідження: Методичну основу роботи становлять

загально-наукові та спеціально-наукові методи наукового пізнання. В процесі написання роботи були використані такі дослідницькі методи, як: системний аналіз (при визначенні основ страхової брокерської діяльності); формалізація (при дослідженні особливостей морського страхування вантажів); нормативно-правовий метод (для з'ясування умов страхування вантажів, що перевозяться морським транспортом); економіко-статистичний аналіз, графічний та табличний методи (під час дослідження тенденцій розвитку страхування морських перевезень в Україні та в страховій компанії «Альянс Україна»); порівняльний аналіз (при дослідженні міжнародного досвіду страхування морських перевезень); наукова абстракція та узагальнення (під час вивчення проблем та перспектив розвитку страхування морських перевезень в Україні).

Інформаційною базою є законодавчі та нормативні акти з питань розвитку страхового ринку, статистичні звіти Нацкомфінпослуг, Ліги страхових організацій України та інших органів державного і регіонального управління. У процесі написання дипломної роботи опрацьовано аналітичну інформацію науково-дослідних установ та наукові публікації з питань розвитку ринку автострахування .

ВИСНОВКИ

В процесі виконання дипломної роботи було з'ясовано, що на процеси розвитку страхового ринку в Україні впливають певні проблеми різного характеру, більшість яких знаходяться власне поза площиною страхового ринку, зокрема:

- а) значна частка тіньової економіки;
- б) збиткова діяльність більшості підприємств;
- в) приховані монопольні утворення.

Страховий ринок України має ряд об'єктивних причин свого недостатнього розвитку і невіршених проблем, зокрема:

1. Невпевненість у якісному страховому продукті. Багато компаній намагаються вчиняти певні дії з метою відмови у виплаті відшкодування або зменшення його розміру. До таких дій можна віднести: можливість пропорційного відшкодування в залежності від періоду дії полісу; вчинення грубих порушень правил дорожнього руху, тоді як у відповідних нормативних актах такий термін взагалі відсутній; проблеми з експертною оцінкою транспортного засобу.

2. Неплатоспроможність страховиків. Через військові дії на території країни страховики зазнають великих збитків, причина цього – поганий стан дорів в цих регіонах. Також на це впливає девальвація гривні, що в свою чергу веде до зростання вартості ремонту автомобілю.

3. Зниження попиту на страхові послуги в умовах зниження реальних доходів населення, як наслідок відбувається демпінг конкурентів, зниження якості і вузьке різноманіття страхових послуг.

4. Нерозвиненість системи рейтингової оцінки страховиків, непрозорість ринку, відсутність дієвих механізмів захисту прав страхувальників.

5. Недосконалість законодавчого регулювання у сфері автостраховання, невідповідність чинних нормативно-правових актів вимогам сьогодення та європейським стандартам;

6. Брак кваліфікованих фахівців страхової справи, а також ґрунтовних наукових досліджень і аналітичних матеріалів із страхової проблематики. Немає чіткого бачення стратегічного розвитку вітчизняного страхового ринку та його окремих складових.

І це все тягне за собою уповільнення темпів росту не тільки ринку страхування в цілому, а і ринку автострахування. На сьогодні ця проблема є досить актуальною. Розвиток автострахування багато в чому залежить від підтримки держави.

Необхідно здійснити ряд змін, головними з яких є:

- усунення наслідків світової фінансово-економічної кризи з метою недопущення зниження платоспроможності страховиків;
- перегляд тарифної політики страхових компаній, зокрема тих, що мають значну питому вагу автострахування в своїх портфелях;
- зростання ролі страхових брокерів;
- створення розвинутої та платоспроможної системи страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів, здатної компенсувати збитки від непередбачених подій;
- запровадження програм інформування населення через засоби масової інформації про стан і перспективи страхового ринку;
- відновлення довіри українського народу до страховиків, що передбачає повернення вкладених коштів;
- підвищення потужності страхових компаній шляхом збільшення розмірів власного капіталу, покращання організації роботи та надання якісних страхових послуг;
- активізація ролі держави та її органів у зміцненні та розвитку автострахування;
- розширення міжнародного співробітництва у сфері обміну інформацією про діяльність страхових компаній, які надають послуги щодо даного виду.

На рівні страхової компанії, для її стрімкого розвитку у неї повинно бути як можна більше клієнтів. І тому спеціалісти такої компанії повинні мати мотивацію, навички і технологічну можливість вирішувати наступні завдання:

- а) оперативно і зручно обслуговувати клієнтів, швидко оформляти, або відновлювати договори страхування;
- б) оперативно, прозоро і в повному обсязі виплачувати страхове відшкодування;
- в) постійно підтримувати впевненість клієнта в тому, що страхова компанія буде виплачувати страхове відшкодування і в цьому, і в наступному році, Оскільки клієнт повинен бути переконаний у надійності "своїї" страхової компанії, і саме тому він має намір переукласти свої договори страхування на наступний термін в "надійною" і "зрозумілою" страхової компанії.

Також для успішного розвитку страхової компанії необхідно постійно проводити роботу з персоналом спрямовану на розвиток професійних навичок персоналу, удосконалити систему мотивації в регіональних відділеннях.

В більш широкому плані в нашій державі, по суті стоїть питання розвитку страхового захисту як окремого напрямку державного регулювання розвитку бізнесу і підприємництва в різних галузях народного господарства, тобто шляхом прийняття спеціальних законів, регламентації діяльності страхових організацій.

Також, для успішного функціонування ринку страхування автотранспортних засобів необхідно використовувати досвід зарубіжних країн. В цілому, для наших умов має інтерес в системі страхування розвинутих країн національна система координації і функціонування страхових організацій при провідній ролі держави у розробці програм і стратегії розвитку страхування, у практиці страхування і розвитку кооперативних страхових організацій, в тому числі і товариств взаємного страхування, які успішно конкурують на страховому ринку багатьох держав з традиційними страховими компаніями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ермасов С. В., Ермасов Н. Б., Страхование: Учеб. Пособие для вузов.- М.: ЮНИТИ - ДАНА, 2004.- 462 с. журнал «Страхова справа» № 1 (25) 2007.
2. Ткаченко Н. В., Криниця С. О. Аналіз сучасного ринку добровільного страхування автотранспортних засобів в Україні [Електронний ресурс] / Н. В. Ткаченко, С. О. Криниця. – Режим доступу: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/files/1304/13tnvasr.pdf>
3. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навчальний посібник / Говорушко Т.А. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.
4. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/>
5. Рейтинг страхових компаній України УНИИ "Права та економічні дослідження" // журнал "InsuranceTop"[Електрон. ресурс]. Режим доступу:<http://forinsurer.com/ratings/nonlife>
6. Закон України «Про страхування» № 2745 – ІІІ від 04.10.2001 р. (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua.
7. Закон України «Про страхування» № 86/96 – ВР від 07.03.1996 р. (зі змінами і доповненнями). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
8. Яворська Т.В. Страхові послуги: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 350с
9. Правила добровільного страхування наземного транспорту (крім залізничного) СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» від 17.09.2013 року
10. Інструкція щодо укладання договорів добровільного страхування наземних транспортних засобів СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» від 17.09.2013 року
11. Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-ге видання перероблене та доповнене. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 344 с
12. Розпорядження Держфінпослуг «Про затвердження положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 31.08.2017 р. № 3631

13. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 25.07.2018 № 1961-IV

14. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 22.09.2005 № 2902-IV

15. Річна звітність СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» за 2014-2018 рр.

16. Кублікова Т. Б. Система казначейства: управління фінансовими ресурсами: монографія / Т. Б.Кублікова, Е. І. Курганська. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 323 с.

17. Автомобільне страхування в зарубіжних країнах www.foreignavtostrax.ru

18. О ценах на автострахование за границей // [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.avtostрах.ru

18. The European motor insurance market, CEA Statistics № 42, 2016 – 146 с.

19. Страхование в США// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://foreignavtostrax.ru/usa-insurance>

20. Бабенко-Левада В. Г. Пошук оптимальних умов трансформації страхового ринку в умовах фінансової нестабільності / В. Г. Бабенко-Левада // Ефективна економіка. -2015. -№ 3. – С. 107-111.

21. Сукач О. М. Страховий ринок України: сучасні реалії та перспективи / О. М. Сукач, Л. А. Сарана // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент. -2016. - № 1. - С. 106-113.

22. Річна фінансова звітність СК «АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ» за 2018 рік.

23. Щедрий П. Комплексный подход к решению задач повышения эффективности страхового бизнеса «Финансовые услуги» №3/2008 - 103-115 с.

24. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. – 6-те вид., стер. – К.: Знання, 2008.